

janjem ter psovanjem divje streljati. Habib ulah in njegovi najzvestejši so se zgrudili, zadeti od krogel. Ko so se le valjali v smrtnem boju, se jih je lolila zbrana družba z noži ter bodali in jih grozno razmesarila.

Drugo jutro so obesili razrezana trupla na vešala v dolini pod hribom Bala-Hissar. Vsi prebivalci trdnjave in mesta Kabul so se zbrali pod vislicami in polni veselja ogledovali postreljene in zabodene.

*

Zakladi v morski globini.

Dne 18. aprila 1597 je zalotil grozen vihar, katerega imenujejo tornado, — špansko ladjo »San Fernando«. Burja je bila tako silovita, da je ladja ponesrečila ter se potopila južno od zahodno-indijskega otoka Sveta Lucija. Z ladjo vred se je pogreznil v morje eden največjih zlatih zakladov, ki so bili kdaj na potu v Evropo. Zlati tovor cenijo na 6 in pol milijarde Din. Vsi poskusi, da bi dvignili ter oteli zlato, so se doslej izneverili.

Leta 1859 je bila ustvarjena posebna angleška družba, ki je poskusila vnovič, da bi se polastila potopljenega zlata. Ker so ravno omenjenega leta vlekli skozi mesec močni zahodni vetrovi in povzročali protitoke, so ti očistili potopljeno ladjo peska.

Dvigalna angleška družba je poklicala brata Okio in Matakazu, ki sta slovela tedaj kot najboljša japonska potapljača, s celim spremstvom pomožnih potapljačev. Družba in potapljači so sklenili pogodbo, po kateri bi naj odpadlo na slednje od dvignjenega zlata dve petini.

Poročilo tedajnega upravitelja Sante Lucije o poteku ter koncu dvigalnega poskusa se glasi tako-le:

Potapljači so dognali v kratkem času, da je zadnji del ponesrečene ladje že čisto strohnel ter razpadel in ležal metre globoko v pesku ter blatu; spodnji del je bil pa še dobro ohranjen in je počival na kvišku na podmorski peči. Vstop v ladjo, ki je ležala po strani, je bil mogoč še le po več tedenskem kar najbolj napornem delu, ker je bila notranjščina napolnjena s peskom. — Sploh pa je tudi delo v večmeterski morski globlini zelo težavno.

Potapljač Okio je zadel prvi na enega od zabojev, v katerem je bilo svojčas shranjeno zlato. Prinesel je iz morja človeško lobanjo, ki je bila napolnjena z zlatniki in je pripovedoval, da je za hrastovimi deskami vse polno lobanj, najbrž od vojakov, ker je videti poleg okostja sablje in razno drugo orožje. Dalje Japonec ni mogel prodreti, ker se je trhlo hlodovje udiralo in onemogočalo dohod do nadaljnjih zakladnih škrinj. Potapljači so skušali najti dohod na sprednjem delu ladje. Tedne in tedne so odgrebali pesek in razbijali po nekako okamenelih hrastovih stenah. Polovico delavcev je je obolelo, ali pa so bili preveč zmučeni, le oba japonska brata sta bila z vso vnemo na delu in bila uverjena, da se bosta priklopala do zaželenega cilja.

Kmalu zatem pa je prišlo do tolikanj

žalostnega zaključka zadnjega poskusa: dvigniti zlati zaklad potopljene ladje »San Fernando«.

Peterim potapljačem in med temi tudi obema bratoma se je posrečilo, da so udrli v ladjo iz sprednjega dela. Ko so bili v notranjščini, so se oglasili klici na odpomoč! Štirje potapljači so se prikazali na morski površini — peti Okio je manjkal. Četvorica je pripovedovala, da straži nad ostanki grozne morske pošasti: orjaška ženska z zarprostrtimi lasi ter stegnjenimi rokami. Ta prikazen je zagrabila Japonca Okija in ga držila. Čisto zaman so razlagali Japoncem, da je strašilo lesena podoba, kakršne so bile v srednjem veku pritujene na sprednji del vsake jadrnice. Leseni kip so zrinili valovi tekom let v sredino notranjščine in je torej strašilo leseno in brez vsake — opasnosti.

Kljub tej razlagi in obljubljenim nagradam se ni upal nobeden od potapljačev v ladjo, ker Japonca Okija pač ni bilo več iz morskih globin. Radi tega so prekinili vsa nadaljna dela. Nekaj mesecev za tem je zavihrala krog otoka Sveta Lucija burja, ki je pognala prednji del potopljene ladje v globlino 200 m. Od tedaj je izključen vsak dvigalni poskus tudi z najbolj modernimi potapljaškimi napravami. Ogromni zlati zaklad bo počival vedno na dnu morja.

*

Kačja kraljica.

Pisateljica Marjeta Šaginjan pripoveduje o svojem obisku v armenski deželi ob reki Araksu, ki tvori sovjetsko-perzijsko mejo. Pravi bič te pokrajine so »gurze«, pepelno sivi, veliki gadi. Pozimi spijo po starih krtinah in v gnezdih poljskih miši. Poleti pa umira od njih pikov nešteto ljudi in živine: ovce, bivoli in konji postanejo žrtve njih strupa prav tako kakor ljudje. Zoper gjurzin strup ni rešitve: žrtev izdihne tekom dveh, treh minut. In gadi so nadvse številni. Gjurma lahko zleze v vrč z vodo, v kot hiše ali hleva, v travo na vrtu.

Pred šestimi leti se je Bog usmilil te pokrajine. Iz Perzije si je rešila bomo življenje mala revna rodbina. Kakor drugi armenski begunci, je dobila zemljo in si je zgradila hišico. Nekoč je stopil vanjo okrožni zdravnik, da vpraša, kako se godi kmetom. Zavzel se je, ko je ugledal otroka v zibelki: mati mu je za zablavo dala v roke težko veliko gjurzo. Rdeče ročice so mečkale kačo kakor ropotačo ali punčko. — Zdravnik se je uzrl in zapazil nebroj kač v loncih ter kozicah. Džavajir, kakor se imenuje žena, je edina zaklinjalka proti strupu te kače. Od povsod ji prinašajo v nosilnicah onemogle žrtve kač. Džavajir umije rano, jo drgne s prstom in oslini ter pokrije z obkladki in lapuhom. Vsakih pet minut počrni zeleni list, ovne in se zvije od strašne vročine otekline kačjega pika. Lapuh se takoj zamenja s svežim. Trikrat dnevno ponovi Džavajir ta postopek, četrtega dne bolnik ozdravi; vročina mine, rana se zaceli, strup izgubi

svojo moč. Še nikoli ni umrl človek, ki se je zatekel po pomoč h kačji kraljici. Njen sloves je mrzlega zimskega dne tudi mene privabil v bogato vas Davalo ob Araksu.

Avtomobil se je ustavil pred njeno »kačjo hišo«. Vstopili smo. Na balkonu je stal kakor povsod, sod z vodo in ležal kup posušenega kravjega blata, — edinega kuriva, ki ga tu imajo. Odprla so se zadnja vrata; vstopila je v toplo volneno ruto zavita kačja kraljica. — Stegnila je po kmečko v pozdrav svojo plosko, nepremično roko in sedla k mizi. Fotografirala sem jo, a nobena slika ne more predočiti njenega grozovito spačenega obraza. Še dobro, da imajo Armenke navadno zavezana usta. Džavajirina spodnja ustnica visi čez brado, otečena je kot da bi jo opikale čebele. Vsa je višnjevordeča in natrpana z drobnimi luknjicami, sledovi kačjih pikov. Ko je pričela Džavajir govoriti, je plahutala ta ustnica kakor copata na nogi. Džavajir kratko pripoveduje, da je pričela zdraviti ljudi že v 12. letu; rešila je staršem najboljšega vola. Na vprašanje, odkod ima čudno moč oblasti nad kačami, pa ne da pojasnila. Vrata se odprejo. Prišla je po gospodinjino uboga sirota, ki dela pri sviloprejcu. Kača jo je pčila v peto. Džavajir ni zahtevala nič za zdravljenje, ker je bila ženska pre-revna. Potem je prišel star Tatar, musliman, in dejal, kako ga je prestrašila gjurza pri nakladanju kuriva: ležala je v blatu in se ni premaknila. Poklical je Džavajir. Ta je zažvižgala. Starčka je vzela kačo v naročje in jo odnesla domov. Alah je velik! Slava Alahu! Potem je pokazala Džavajir zahvalna pisma, debel sveženj skupaj sešitih umazanih lističev: nerodno rusko, oglatno armensko in zvito drobno arabsko pisavo. Zdravniki Tropskega zavoda ne dvomijo, da zdravi Džavajir z lastno slino tako uspešno, ker je imuna, neobčutljiva za kačji pik. Pustila se je pčiti spričo zdravnika, pa ji ni bilo nič. A nihče ne pozna skrivnosti stare Džavajir, ker si ne da kemično preiskati ne sline ne krvi. Kakor vse kmetice je nezaupna, se boji, da ne bi izgubila sedanjega zaslužka. In vendar, bi bilo potrebno poskrbeti, da ne odnese svojega načina zdravljenja seboj v grob. — Domačini že zdaj prosijo Boga, naj ji da dolgo življenje; zdravniki imajo dosti manj uspehov v boju zoper gjurze, kakor že priletna kačja kraljica.

*

Pet strašnih dni na koralnem otoku.

Pred kratkem se je potopil v Tihem Oceanu angleški parnik »Norwich City«. Moštvo in potnike so prepeljali v lukso avstralskega glavnega mesta Sidney. Vsi rešeni podajajo o doživljajih po rešitvi grozne opise.

Krog ponesrečenega parnika je morje kar mrgolelo morskih psov, katere so odganjali drzni pomorščaki komaj in komaj z udarci z vesli in sekirami. Kljub najbolj trudopolnemu odporu

in obrambi so krvoločne morske zveri raztrgale in požrle: dva mehanika, tri pomorščake in šest Arabcev, katere so odpluli valovi s krova preluknjane ladje. Prizor, kako so se vrgli psi na žrtve, je bil grozen, ker ni mogel nikdo priskočiti napadenim na pomoč.

Komaj in komaj se je posrečilo nekaterim, da so zapustili razbiti parnik in se rešili na čolnih na samotni koraljni otok. Komaj so izstopili, že so jih sprejele in pozdravile nove grozote. Obala je bilo polna orjaških rakov, kateri so bili oboroženi z 20 cm dolgimi škarjami. Med raki so švigale ogromne podgane. Brodolomci so morali zmetati skupaj in nagromaditi z vso naglico barikade, da so se lahko skrili pred živalskimi napadalci, kojih je lazilo na milijone po otoku. V neprestanih napadih so prebili nesrečniki na strašnem otoku pet dni. Še le na večer petega dne jih je našel parnik, jih rešil zverinskega pekla in jih prepeljal v Sidney.

GOSPODARSTVO Gospodarska obvestila.

Zadružno-gospodarski tečaj. Kakor vsako leto, se prirejajo tudi letos po celi Sloveniji zadružno-gospodarski tečaji, na katerih se predava o stanju kmetijskega združništva, o novih nalogah kmetijskega združništva in o onih gospodarskih panogah, katere pridejo v prvi vrsti v dotičnem kraju v poštev. Do čim je bil lani obisk na teh tečajih zelo lep, je letos zanimanje v mnogih krajih za te tečaje nepopolno. V težkih časih, katere preživlja naše kmetijstvo, je gospodarska izobrazba bolj potrebna kot kdaj koli prej, zato je dolžnost vseh merodajnih krogov, kakor voditeljev naših posojilnic in drugih zadrug, kmetijskih podružnic, županov, izobraževalnih društev itd., da agitirajo za obilno udeležbo teh tečajev. V letošnjem letu se zelo trudi kmetijsko ministrstvo, da se na deželi priredi kolikor mogoče veliko kmetijskih tečajev, zato je tem bolj potrebno, da se dela nato, da bodo zadružno-gospodarski tečaji prav dobro obiskani.

Naznanilo.

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru

obrestuje od 1. januarja 1930 naprej hranilne vloge

brez odpovedi po 5%

proti trimesečni odpovedi po 7%

Rentni davek plačuje hranilnica sama in dobijo vlagatelji obresti v polni meri brez kakšnega odtegljaja izplačane.

Za načelstvo: DR. A. JEROVŠEK.

Zadružni tečaj v Mariboru se vrši v času od 20. do 26. januarja 1930. Začetek v ponedeljek dne 20. januarja tega leta ob 9. uri zjutraj v dvorani Zadružne gospodarske banke v Mariboru, Aleksandrova cesta 6. V tečaju se bo praktično poučil vsak udeleženec o poslovanju in knjigovodstvu posojilnic ter vršila sledeča predavanja. V ponedeljek: Zgodovina in razvoj zadružništva. Narodno-gospodarski, pravno-vzgojevalen in socialen pomen zadrug. V torek: Razne vrste zadrug. Kmečki kredit. Denarne zadrug. V sredo: Dolžnosti in delo članov načelstva. Dolžnosti in delo članov nadzorstva. Seje in občni zbori. V četrtek: Nabavne in prodajne zadrug. Ta dan lahko pridejo k tečaju zastopniki nabavnih in prodajnih zadrug, da se pouče osobito o pospeševanju blagovnega prometa. V petek: Produktivne zadrug. Zadrug in dobrotelost na deželi. V soboto: Načela za sestavo bilanc. Naše bodoče zadružno delo. — Udeleženci bodo obiskali osrednjo vinarsko zadrugo in sadjarsko zadrugo, da spoznajo naprave in poslovanje teh dveh velikih produktivnih zadrug.

VI. vinski sejem v Središču se vrši v običajnih zadružnih prostorih pri g.

županu M. Rakuša v Obrežu v torek, dne 21. januarja tega leta ob 11. uri predpoldne. Na kolodvoru bodo sani, oziroma vozovi in avtomobili na razpolago. — Ker je zrastle letos izredno dobra vinska kapljica, ki bo interesantom na razpolago iz celega ljutomersko ormoškega vinskega okoliša, se vljudno vabijo vsi, ki se zanimajo za staro in novo ljutomersko vino, da stopijo na tem sejmu v direktni stik s producenti, ki jim jamčijo za pristno kapljico po najnižji dnevni ceni. Za topla jedila bo preskrbljeno. Na svidenje torej v torek, dne 21. januarja na vinskem sejmu v Središču.

Ustanovitev kmetijskega referata. — Pri sreskem načelniku Maribor, levi breg, se je ustanovil v svrhu pospeševanja kmetijstva za sreze Maribor levi breg in desni in Konjice kmetijski referat, ki bo vodil odslej vse posle, ki jih je imel prejšnji kmetijski oddelek bivše oblastne samouprave v Mariboru. — Interesenti, ki hočejo imeti kakšno navodila o gospodarstvu, se naj obračajo pismeno ali pa osebno odslej le na tukajšnji urad. Ravno tako naj se odslej naprej pošiljajo semkaj vse vloge za podpore itd., ki so namenjene za kraljevske banske uprave v Ljubljani.

Gospodinjstva šolskih sester v Ptuj. V Mladiki v Ptuj se prične pod vodstvom šolskih sester letni gospodinjstvi tečaj s 1. marcem in traja do 31. avgusta. Sprejemajo se deklice, ki so dovršile obvezne šole in ki se žele izobraziti praktično in teoretično v gospodinjstvu. Starši, ne zamudite prilike in nudite vašim hčeram izobrazbo, ki jim omogoči, da bodo dobre in varčne gospodinjke! Natančnejša pojasnila daje vodstvo samo.

V Slovenski Bistrici se vrši v nedeljo, dne 19. tega meseca v hotelu Beograd zadružno-gospodarski tečaj. Začetek ob pol 10. uri predpoldan. Predavalo se bo o zadružništvu, travništvu umetnih gnojil itd. Pričakuje se obilna udeležba iz celega okraja.

Hoče. V torek, dne 7. januarja tega leta se je začel dvomesečni kmetijski tečaj v Hočah ob dveh popoldne. Otvoril ga je g. ravnatelj

TATENBAH

ZGODOVINSKA POVEST.

Dr. O. Ilauinig:

Bil je mož naravnost orjaške postave, na ramenih mu je sedela močna, okrogla glava, od katere so padali dolgi črni lasje na ramena, katera je pokrival črn, z zlatimi nitmi obrobljen in pretkan žametast plašč. Dvoje črnotemnih oči je gledalo izpod močnih obrvi; kazale so odločnost, živahnost, neustrašenost, a zopet neko milino, ki je lastna onemu, ki ima tudi čut za nežno čustvo.

Gospa zraven njega je bila istotako ponosnega stasa, enakomernega, polnega obraza. Temni črni lasje so se ji vsipavali v dveh močnih kitah čez tilnik, oči so gledale živo, zapovedujoče, imele so poseben blesk, da so vsakega nehote očarale. Nežno-bela polt je kazala na pravo Slovanko. Ko se je nalahno nasmejljala sta se pokazali dve vrsti belih zob, svetlih kakor slonova kost. Temna, žametasta obleka z zlatimi zapon-

3

kami se je oklepala njenega krasnega telesa, okoli katerega se je ovijal širok modrozametast pas, okrašen z dragocenimi kamni, ki so odsevali iz nakita opletenega med lase.

»Kaj pomeni ta zastoje,« se oglasi mlad mož, ki je ravnokar izstopil iz drugega voza. Bil je lepe, krepke postave, črnih las, ljubkega, naravnost nežnega obraza.

»Nič posebnega, moj ljubi brat Franjo, dala sem konjušniku Rudolfiju nekatera povelja zaradi vožnje. Oh, hvala Bogu, da se bližamo Gradcu, že nas pozdravlja Schlossberg.«

»Da, prav imaš,« meni mladi gospod, »kmalu se otresemo prahu, potem pa bo zopet veselo, ko pridemo med družbo.«

»Ah, kaj ta družba,« meni gospa nekoliko vznemoljena, »to so sami licemerci, ki nas gledajo po strani, razni dvorjani iz Dunaja, sami Nemci, ki nas ne vidijo radi.«

»A kadar nas rabijo, nas pa kličejo na pomoč,« oglasi se gospod zraven gospe, »kadar Turki ropajo z orožjem, so kar malodušni ti mehužneži, potem pa smo mi Zrinjski dobri, da krijemo njih hrbte.«

»Dobro, izvrstno, moj svak Peter,« pritrdi živahno mladi spremljevalec, »če bi ne bilo Zrini-

Za dolge zimske večere

Karl May

spisi najbolj kratkočasni. Izšli do zdaj trije zvezki po Din 13.— v Cirilovi tiskarni Maribor. Čitajte!